

Innovation, Path Dependency and Policy. The Norwegian Case. Oxford, Oxford University Press, 2009, p. 179-207.

5. Pol E., Carroll E., Robertson P. A New Typology for Economic Sectors with a View to Policy Implications. Economics of Innovations and New Technology, 2002, vol. 11, no. 1, p. 61-76.

УДК 351.72:004.738.5

Кожухівський О. В., аспірант кафедри обліку і оподаткування,
Вінницький національний аграрний університет

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СФЕРИ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується стрімкою цифровою трансформацією практично всіх сфер життєдіяльності, і сфера публічних закупівель не є винятком. В умовах глобальної інформатизації та активного впровадження цифрових технологій, державні закупівлі переживають якісні зміни, що зумовлюють необхідність глибокого осмислення актуальних тенденцій їхнього розвитку. Цифровізація відкриває нові можливості для оптимізації закупівельних процесів, підвищення їхньої прозорості, забезпечення ефективного використання бюджетних коштів та розширення участі бізнесу [1].

Цифровізація економіки вимагає принципово нових підходів до ведення закупівельної діяльності та управління нею. З метою покращення та модернізації процесу державних закупівель, забезпечення прозорості та боротьби з корупцією в цій сфері у 2016 році в Україні була впроваджена електронна система публічних закупівель «ProZorro». На момент її запровадження вона являла собою унікальний проєкт і досвід не лише для України, але й для багатьох інших країн світу [2, с. 68].

Однією з найбільш очевидних та вагомих тенденцій розвитку публічних закупівель в умовах цифровізації є подальша інтеграція та всебічний розвиток електронних торговельних майданчиків (далі – ЕТМ). ЕТМ стали не просто платформами для оголошення тендерів, а перетворилися на багатофункціональні системи, що охоплюють практично весь цикл закупівлі – від планування до укладання договору та навіть контролю його виконання. Майбутній розвиток ЕТМ передбачає розширення їхнього функціоналу за рахунок інтеграції з іншими державними реєстрами та інформаційними системами, такими як бази даних юридичних осіб, реєстри майнових прав, системи електронного документообігу. Це дозволить автоматизувати перевірку контрагентів, спростити обмін документами та підвищити загальну ефективність процесу. Крім того, очікується зростання зручності та інтуїтивності інтерфейсів ЕТМ, що сприятиме залученню більшої кількості учасників, особливо представників малого та середнього бізнесу.

Паралельно з розвитком ЕТМ, ключовою тенденцією розвитку сфери публічних закупівель в умовах цифровізації є активне впровадження електронного документообігу (далі – ЕДО) на всіх етапах закупівель. Відмова від паперових документів не лише економить час та ресурси, але й значно підвищує прозорість та підзвітність процесу. Уніфікація форматів електронних документів та обов'язкове використання кваліфікованого електронного підпису (далі – КЕП) забезпечують юридичну значущість електронних транзакцій та зменшують ризики фальсифікацій. Подальший розвиток ЕДО в публічних закупівлях передбачає створення єдиної системи обміну електронними документами між замовниками, постачальниками та контролюючими органами.

Револьюційним напрямком розвитку сфери публічних закупівель є зростаюча роль аналізу великих даних (Big Data) та штучного інтелекту (ШІ). Накопичені в електронних системах закупівель величезні обсяги даних відкривають безпрецедентні можливості для аналізу та прогнозування. Інструменти бізнес-аналітики та ШІ можуть використовуватися для виявлення закономірностей та тенденцій у закупівельній діяльності, прогнозування майбутніх потреб, оцінки ризиків, оптимізації закупівельних стратегій та навіть автоматизації рутинних завдань, таких як попередня оцінка пропозицій або перевірка документів. Впровадження ШІ може призвести до створення інтелектуальних систем підтримки прийняття рішень для замовників, допомагаючи їм обирати найбільш вигідні та якісні пропозиції.

Значної популярності набуває використання електронних каталогів (e-catalogues) та фреймворк-угод. Електронні каталоги стандартизованих товарів, робіт та послуг значно спрощують процес закупівель невеликих обсягів, роблячи їх більш прозорими та ефективними. Фреймворк-угоди, у свою чергу, дозволяють замовникам укладати попередні домовленості з кваліфікованими постачальниками на певний період, що скорочує час на проведення повторних закупівель однотипної продукції. Очікується подальше розширення номенклатури товарів та послуг, доступних через електронні каталоги, та зростання популярності фреймворк-угод як інструменту стратегічного управління закупівлями.

Важливим аспектом діджиталізації є розвиток систем електронного управління договорами (e-contract management). Цифрові інструменти для управління життєвим циклом договорів, від їх створення та підписання до контролю виконання та звітності, підвищують ефективність управління контрактними зобов'язаннями та мінімізують ризики порушень. Автоматизовані системи нагадувань про терміни виконання, інструменти для відстеження прогресу та формування звітів роблять процес управління договорами більш прозорим та контрольованим.

З огляду на зростаючу залежність сфери публічних закупівель від цифрових технологій, посилення вимог до кібербезпеки та захисту даних в електронних системах закупівель стає критично важливим. Забезпечення цілісності, конфіденційності та доступності даних є ключовим для підтримки довіри до електронних систем та запобігання кіберзлочинам.

Отже, цифровізація є потужним каталізатором змін у сфері публічних

закупівель. Тенденції, що формуються під її впливом, спрямовані на створення більш ефективної, прозорої, конкурентної та підзвітної системи державних закупівель, яка відповідає вимогам сучасного цифрового суспільства. Подальший розвиток та впровадження цифрових технологій вимагає від усіх учасників закупівельного процесу постійного навчання, адаптації та готовності до інновацій.

Перелік використаних джерел

1. Мулик Я.І., Кожухівський О.В. Понятійно-категоріальний апарат публічних закупівель як об'єкт бухгалтерського обліку. *Ефективна економіка*. 2024. № 3. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.3.66> URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/3359/3395> (дата звернення: 30.04.2025).

2. Кравченко М.О., Гольцова І.Б. Перспективи подальшого розвитку цифровізації публічних закупівель в Україні. *Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. 2023. № 27. С. 67-71. DOI: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.27.2023.297222>

УДК 330.34:621.644

Коновець С. О., аспірант,

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

Метошоп І. М., к.е.н., доцент кафедри прикладної економіки,

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

ІННОВАЦІЙНІ РІШЕННЯ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ГТС УКРАЇНИ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Газотранспортна система (ГТС) України є однією з ключових складових енергетичної інфраструктури країни. Вона забезпечує транспортування природного газу як для внутрішнього споживання, так і для транзиту до європейських країн. В умовах сучасних викликів, пов'язаних із зношеністю обладнання, необхідністю підвищення енергоефективності та інтеграцією в європейський енергетичний простір, актуальним стає впровадження інноваційних технологій у сфері управління ГТС. Власне, інноваційні рішення безпосередньо спрямовані на оптимізацію витрат, підвищення надійності транспортування газу та зменшення негативного впливу на довкілля. Загалом, впровадження сучасних технологій дозволяє не лише модернізувати існуючу інфраструктуру, а й забезпечити її відповідність міжнародним стандартам.

Хоча ГТС України відіграє стратегічну роль у забезпеченні енергетичної безпеки країни та її партнерів, однак значна частина інфраструктури була побудована ще в ХХ столітті, що зумовлює високий рівень зношеності обладнання та необхідність модернізації. У такій площині